

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA

F. G. JACOBSE

přednesené dne 27. října 2005¹

1. Tento kasační opravný prostředek se týká výpočtu délky odsloužených let úřednice Rady, které jsou započteny v důchodovém systému Společenství, po převodu paušální odkupní hodnoty nároků na starobní důchod, jež předtím nabyla v rámci vnitrostátního systému. Případ nicméně vznáší některé základní otázky týkající se rovného zacházení.

2. Dotčený výpočet byl proveden v souladu s příslušnými pravidly služebního řádu a prováděcími pravidly Rady.

3. Účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek před Soudem napadla rozhodnutí konkretizující tento výpočet, dovolávajíc se nezákonnosti těchto pravidel z důvodu, že porušují zvláště zásadu rovného zacházení.

4. Aspekty, ke kterým má navrhovatelka výhrady, jsou hlavně tyto:

— pojistně matematické hodnoty použité při výpočtu diskriminují ženy;

— tyto použité pojistně matematické hodnoty diskriminují také na základě věku, protože mají na všechny úředníky nepříznivé účinky zvyšující se úměrně jejich věku při přijetí do funkce; a

— dvě varianty měnového přepočítávacího vzorce použité pro výpočet ekvivalentu částky určené v jiné měně než v eurech mohou způsobit rozdílné zacházení k újmě úředníků, kteří přispívali do důchodového systému v členském státě se silnou měnou.

¹ — Původní jazyk: angličtina.

Právní rámec

s ohledem na manželský nebo rodinný stav, zejména pokud jde o:

Zákaz diskriminace

5. Článek 12 ES zakazuje v rámci použití Smlouvy o ES jakoukoli diskriminaci na základě státní příslušnosti.

— oblast působnosti systémů a podmínek přístupu k nim,

6. Článek 141 ES vyžaduje po členských státech, aby zajistily uplatnění zásady stejné odměny pro muže a ženy za stejnou práci. Odměna pro účely tohoto ustanovení zahrnuje jakékoli úhrady, jež zaměstnavatel přímo nebo nepřímo vyplácí zaměstnanci v souvislosti se zaměstnáním.

— povinnost přispívat a výpočet výše příspěvků,

7. Směrnice Rady 79/7/EHS² se mimo jiné použije na zákonné systémy starobních důchodů. Její čl. 4 odst. 1 stanoví:

8. Směrnice Rady 86/378/EHS³ se mimo jiné použije na důchodové systémy pracovníků. Její čl. 5 odst. 1 stanoví:

„Zásada rovného zacházení znamená vyloučení jakékoli diskriminace na základě pohlaví buď přímo, nebo nepřímo, například

„Za podmínek stanovených v následujících ustanoveních předpokládá zásada rovného zacházení zákaz přímé nebo nepřímé diskri-

2 — Směrnice Rady ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 6, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 215).

3 — Směrnice Rady ze dne 24. července 1986 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v systémech sociálního zabezpečení pracovníků (Úř. věst. L 225, s. 40; Zvl. vyd. 05/01, s. 327), ve znění směrnice Rady 96/97/ES ze dne 20. prosince 1996 (Úř. věst. L 46 s. 20; Zvl. vyd. 05/03, s. 232).

minace na základě pohlaví, zejména odkazem na manželský nebo rodinný stav, obzvláště pokud jde o:

— oblast působnosti systémů a podmínky přístupu k nim,

— povinnost přispívat a výpočet výše příspěvků,

— výpočet dávek včetně zvýšení, na které vzniká nárok s ohledem na manžela nebo manželku nebo vyživované osoby, a podmínky trvání a zachování nároku na dávky.“

h) stanovení rozdílných úrovní dávek, s výjimkou nezbytných opatření přihlížejících k pojistně matematickým zásadám, které se liší podle pohlaví v případě příspěvkových systémů.

V případě systémů dávek financovaných shromažďováním kapitálu mohou být určité prvky (jejich příklady jsou přiloženy) nerovné, pokud nerovnost částek vyplývá z účinků použití pojistně matematických zásad, které se v době zavádění systému financování liší podle pohlaví;

[...]“

9. Podle čl. 6 odst. 1:

„Ustanovení, která odporují zásadě rovného zacházení, zahrnují ustanovení založená na pohlaví buď přímo, nebo nepřímo, s ohledem zejména na manželský nebo rodinný stav pro:

[...]

10. Mezi příklady prvků, které mohou být nerovné, pokud jde o systémy dávek, které jsou financovány shromažďováním kapitálu, zahrnutých v čl. 6 odst. 1 písm. h) a uvedených v příloze, patří „převod nároků na starobní důchod“.

11. Důchodový systém Společenství není nicméně ani zákonem stanovený režim, ani profesní režim; byl zřízen služebním řádem

úředníků Evropských Společenství (dále jen „služební řád“)⁴.

příslušná podrobná pravidla jsou obsažena v příloze VIII služebního řádu.

12. Článek 1a odst. 1 služebního řádu v rozhodné době stanovil: „Úředníci mají při uplatňování tohoto služebního řádu nárok na rovné zacházení bez přímé či nepřímé diskriminace na základě rasy, politického, filozofického nebo náboženského přesvědčení, pohlaví nebo sexuální orientace, aniž jsou dotčena příslušná ustanovení vyžadující zvláštní rodinný stav“⁵.

14. Podle článku 77 byla v rozhodné době výše důchodu v podstatě 2 % posledního platu úředníka za každý rok služby až do horní hranice 70 %. Podle článku 83 se dávky vyplácejí z rozpočtu Společenství a členské státy společně ručí za jejich vyplácení, úředníci nicméně na náklady důchodového systému přispívají z jedné třetiny.

Příslušná důchodová ustanovení

Obecná ustanovení

13. Článek 77 a následující služebního řádu stanoví důchodový systém úředníků, jehož

15. Tento příspěvek má formu srážky ze mzdy, jejíž procentní výše je stejná pro všechny úředníky a je pravidelně stanovována tak, aby celá částka příspěvku úředníků byla co nejbližší jedné třetině nákladů na vyplácené důchody⁶.

4 — Nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 ze dne 29. února 1968, kterým se stanoví služební řád úředníků a pracovní řád ostatních zaměstnanců Evropských Společenství a zavádí zvláštní opatření dočasně použitelná na úředníky Komise (Úř. věst. L 56, s. 1; Zvl. vyd. 01/02, s. 5), ve znění pozdějších změn. Článek 1a byl doplněn nařízením Rady (ES, ESUO, Euratom) č. 781/98 ze dne 7. dubna 1998, kterým se mění služební řád v souvislosti s rovným zacházením (Úř. věst. L 113, s. 4).

5 — Odpovídajícím ustanovením je ode dne 1. května 2004 čl. 1d odst. 1, který stanoví: „Při používání tohoto služebního řádu se zakazuje jakákoli diskriminace na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, etnického nebo sociálního původu, genetických znaků, jazyka, náboženského vyznání nebo víry, politického nebo jiného názoru, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, původu, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.“

6 — Částka odpovídající celému tomuto příspěvku je zapsána jako „příspěvky do důchodového systému“ v oddíle příjmů rozpočtu Evropské unie (ačkoliv to není skutečný příjem, ale spíše snížení výdajů), společně s převody nároků na starobní důchod, nabytím nároků na starobní důchod a příspěvků zaměstnanců, kteří čerpají (neplacené) volno z osobních důvodů (což jsou všechno skutečné příjmy). Třetinu nákladů na vyplácené důchody má ve skutečnosti představovat úhrn všech těchto položek, i když zdaleka největší podíl na něm mají příspěvky srážené z plati.

16. Článek 83 odst. 4⁷ služebního řádu tak v rozhodné době stanovil:

— po výkonu zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti,

„Pokud by pojistně matematické posouzení důchodového systému vypracované jedním nebo více kvalifikovanými odborníky na žádost Rady prokázalo, že příspěvky úředníků nepostačují k financování jedné třetiny dávek stanovených v důchodovém systému, rozpočtové orgány [...] stanoví změny, které mají být uskutečněny v oblasti sazeb příspěvků úředníků nebo důchodového věku.“

může po svém jmenování uhradit Společenstvím buď pojistně matematickou protihodnotu, nebo paušální odkupní hodnotu nároků [8] na starobní důchod, které mu vznikly na základě takové služby nebo činnosti.

Převod nároků na starobní důchod do systému Společenství

V takovém případě stanoví úředníkův orgán, s přihlédnutím k platové třídě, do které byl úředník zařazen, počet let služby započítatelných pro důchod, které mu jsou započteny v rámci jeho vlastního systému za předchozí období na základě částky pojistně matematické protihodnoty nebo vrácených částek.“

17. V rozhodné době zněl čl. 11 odst. 2 přílohy VIII takto:

„Úředník, který nastoupí do služebního poměru v jednom ze Společenství:

Výpočet nároku v návaznosti na převod

— po odchodu ze služby ve státní správě nebo ve vnitrostátní či mezinárodní organizaci nebo

18. Obecná prováděcí pravidla k čl. 11 odst. 2 přílohy VIII služebního řádu jsou v podstatě pro jednotlivé orgány společná. Podle čl. 10

7 — Nyní zrušen a nahrazen článkem 83a, jehož podrobná prováděcí pravidla včetně těch, která stanoví pojistně matematické vyhodnocení Eurostatem každých pět let, jsou obsažena v příloze XII.

8 — Tento pojem lze definovat jako paušální hodnotu nabytých nároků jednotlivce v rámci určitého systému starobních důchodů [zbytek poznámky je pro český překlad bezpředmětný].

odst. 2 obecných prováděcích pravidel přijatých Radou dne 13. července 1992 je počet odsloužených let započitatelných na důchod počítán na základě celkové převedené částky, od které se odečtou úroky s jednoduchou úrokovou sazbou ve výši 3,5 % ročně za období od data jmenování do data skutečného převodu (s výjimkou období, během kterého částka nebyla revalorizována nebo zvýšena o úroky v rámci původního vnitrostátního systému).

[...]“

19. Článek 10 odst. 3 prováděcích pravidel Rady stanoví zejména toto:

„Počet let služby započitatelných na důchod se vypočítává:

— přepočtem převedené částky (Č) na teoretický důchod (D) v závislosti na pojistně matematických hodnotách (H) podle článku 39 přílohy VIII [služebního řádu] podle vzorce $D = \dot{C} / H$,

— přepočtem tohoto důchodu (D) na roky služby započitatelné pro důchod podle služebního řádu (R) v závislosti na základním ročním platu (P) odpovídajícím platové třídě, do které byl úředník zařazen při jmenování [...] podle vzorce $R = D \times 100 / P \times 2$.

20. Použitelné pojistně matematické hodnoty, které se objevují v příloze II prováděcích pravidel, jsou ve všech případech vyšší pro ženy než pro muže, což odráží statistiky různé délky života. Hodnoty a rozdíl mezi hodnotami pro muže a pro ženy se zvyšují s věkem.

21. Z výše uvedených vzorců je vidět, že pro danou převedenou částku Č se teoretický důchod D bude snižovat s tím, jak se bude zvyšovat pojistně matematická hodnota H, neboť D se rovná Č děleno H. Mimoto počet let započitatelných na starobní důchod R se snižuje s tím, jak se zvyšuje základní roční plat P odpovídající platové třídě, do které byl úředník zařazen při jmenování, neboť R je ve výsledku násobek D vydělený P.

Měnové přepočítávací vzorce

22. Článek 10 odst. 4 těchto prováděcích pravidel se týká řízení přepočítání převedené částky ve měně jiné, než byl původně

belgický frank (nyní euro). Relevantní pasáže jsou třetí a čtvrtý pododstavce čl. 10 odst. 4 písm. b), které zní:

„Díl částky odpovídající období po dni 31. prosinci 1971 je převeden na základě aktualizovaného průměrného kurzu stanoveného Komisí pro období od dne 1. ledna 1972 až do data jmenování úředníka [...].“

Na žádost úředníka [...] se však částka (Č), která se zohledňuje pro účely výpočtu, přepočítá na základě aktualizovaného kurzu platného v době převodu. V tomto případě bude platem (P) nebo pojistně matematickou hodnotou (H), které se zohlední při výpočtu let služby započitatelných pro důchod, v prvním případě odměna odpovídající platové třídě, do které byl úředník zařazen při jmenování [...], platná v době převodu, a v druhém případě pojistně matematická hodnota odpovídající věku dosaženému úředníkem v této době.“

23. První z těchto dvou přepočítávacích vzorců je v projednávané věci uváděn jako „varianta i)“ a druhý jako „varianta ii)“.

24. Pokud hodnota měny, ze které je částka Č převáděna, poklesla vůči měně, do které je částka převáděna, během období přispívání do původního důchodového systému, dotčený úředník by mohl být znevýhodněn.

Varianta i) má toto kompenzovat, neboť používá průměrný směnný kurz za toto období. Varianta ii) umožňuje nicméně úředníkovi zvolit si směnný kurz platný ke dni převodu, který je pravděpodobně výhodný, pokud hodnota původní měny roste, ačkoliv výhoda může být v určitém rozsahu vyrovnána tím, že plat P a pojistně matematická hodnota H se počítají ke dni převodu, a mohou tudíž být vyšší než ke dni jmenování do funkce.

Skutkový stav a správní řízení

25. Maria-Luise Lindorfer, účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek v této věci, je rakouskou státní příslušnicí, která se stala zaměstnankyní Rady jako úřednice ve zkušební době v září 1996 a byla jmenována úřednicí a zařazena do platové třídy A5 v červnu 1997.

26. Před přijetím do Rady třináct let a tři měsíce pracovala a přispívala do důchodového systému v Rakousku. V letech 1999 a 2000 provedla příslušné kroky k tomu, aby jí byl její rakouský nárok na starobní důchod převeden do systému Společenství. Dne

7. listopadu 2000 obdržela přípis („napadené rozhodnutí“)⁹, který ji informuje o počtu odsloužených let, které se jí započítaly. Byly použity výše zmíněné pojistně matematické hodnoty a pro účely převodu měny varianta (ii), přičemž celkový výsledek byl pět let, pět měsíců a osm dnů.

z uvedených ustanovení, neboť navrhovatelka ve svém kasačním opravném prostředku zpochybňuje pouze způsob, jakým Soud naložil s některými jejími argumenty týkajícími se prováděcích pravidel. Příslušné pasáže rozsudku mohou být shrnuty následovně.

27. Maria-Luise Lindorfer podala stížnost, kterou napadla toto rozhodnutí, v níž tvrdila, že čl. 11 odst. 2 služebního řádu a čl. 10 odst. 3 a 4 prováděcích pravidel byly protiprávní v rozsahu, v němž byly v rozporu s právy a zásadami podle práva Společenství, a neměly proto být použity. Stížnost byla zamítnuta dne 31. května 2001 a M.-L. Lindorfer podala žalobu k Soudu¹⁰.

Odkaz na věk a plat ve výpočtu

29. Maria-Luise Lindorfer tvrdila, že výpočet podle varianty ii) odkazuje na věk a plat úředníka ke dni převodu, a nikoli ke dni ukončení zkušební doby jako u varianty i), což představuje diskriminaci mezi úředníky podle použité varianty.

Rozsudek napadený kasačním opravným prostředkem

28. V této žalobě M.-L. Lindorfer opět uplatnila protiprávnost čl. 11 odst. 2 služebního řádu a čl. 10 odst. 3 a 4 obecných prováděcích pravidel. Není nicméně nezbytné přezkoumávat ty stránky rozsudku, proti kterému byl podán kasační opravný prostředek, které se týkají prvního

30. Soud prvního stupně se tímto argumentem zabýval nejprve v bodě 69 svého rozsudku. Tento argument vychází – jak bylo navrhovatelkou při jednání „vzato na vědomí“ – z nesprávného výkladu čl. 10 odst. 4 písm. b) prováděcích pravidel, podle něhož je platem, k němuž je třeba přihlídnout plat dle třídy, do níž byl úředník zařazen po ukončení zkušební doby, aktualizovaný ke dni, kdy byl skutečně proveden převod, a nikoli plat odpovídající třídě, v níž je úředník skutečně k tomuto datu zařazen.

⁹ – Ze dne 3. listopadu 2000.

¹⁰ – Rozsudek ze dne 18. března 2004, Lindorfer v. Rada (T-204/01, Recueil FP, s. I-A-83 a II-361).

31. V bodech 88 a 89 dále Soud rozhodl, že je logické, že ve variantě ii) jsou věkem a platem věk a plat ke dni převodu a že ve variantě i) jsou všechny proměnné počítány ke stejnému dni (ukončení zkušební doby); Soud zdůraznil, že ve variantě i) je od převedené částky odečtena za období ode dne jmenování úředníka ke dni skutečného převodu (s výjimkou období, během kterého částka nebyla revalorizována nebo nebyla úročena ve vnitrostátním systému, ze kterého se převádí) jednoduchá úroková míra ve výši 3,5 % ročně, zatímco pokud je použita varianta ii), není odečítán žádný takový úrok.

jelikož situace srovnávané s její situací se od ní liší ve významných charakteristikách ohledně věku, pohlaví a platové třídy při přijetí do služebního poměru a srovnání bylo narušeno použitím nesprávných předpokladů; Soud poukázal na to, že účinek, na který si navrhovatelka stěžuje, nebyl důsledkem těchto dvou variant v prováděcích pravidlech, ale samotného pohybu měny.

Převod ze „silných“ a „slabých“ měn

32. Maria-Luise Lindorfer tvrdila, že tím, že je zpravidla použita varianta i) pro převod ze slabých měn a varianta ii) pro převod ze silných měn, dochází v prvním případě k započítání více odsloužených let započitatelných na starobní důchod nežli v případě druhém, což je v rozporu se zásadou rovného zacházení.

33. Soud odmítl tento argument v bodech 76 a 77 svého rozsudku hlavně z toho důvodu, že podrobné číselné údaje uplatňované navrhovatelkou porovnávají neporovnatelné,

Použití pojistně matematických hodnot

34. Maria-Luise Lindorfer tvrdila, že použití pojistně matematických hodnot ve výpočtu podle čl. 10 odst. 3 prováděcích pravidel způsobuje diskriminaci z důvodu pohlaví a věku, protože jsou vyšší pro ženy a zvyšují se s věkem. Tento rozdíl v zacházení nemá objektivní odůvodnění a není nezbytný v důchodovém systému Společenství, který na takové pojistně matematické hodnoty neodkazuje, pokud jde o příspěvky z platů úředníků nebo věk odchodu do důchodu.

35. Soud se těmito argumenty zabýval v bodech 82 a 83 svého rozsudku. Nejprve v bodě 82 shledal, že úředník, který převádí nároky na starobní důchod, které nabyt někde jinde, je v objektivně rozdílné situaci od situace úředníka, který přispívá do důchodového systému Společenství v důsledku svého zaměstnání u orgánu Společenství.

36. Bod 83 zní takto¹¹:

„Zadruhé a každopádně použití faktorů, které se liší podle pohlaví a věku, za účelem výpočtu počtu dodatečných let započítatelných na starobní důchod je objektivně odůvodněné potřebou zajistit řádnou finanční správu důchodového systému Společenství. Když totiž úředník na základě čl. 11 odst. 2 přílohy VIII služebního řádu nechává převést do rozpočtu Společenství pojistně matematickou protihodnotu nebo paušální odkupní hodnotu svého nároku na starobní důchod, který nabyt před tím, než se stal

úředníkem Společenství, získá výměnou nárok na budoucí výhody podle důchodového systému Společenství ve formě počtu dodatečných let započítatelných na důchod, přičemž rozsah nároku závisí na počtu tohoto dodatečného počtu let započítatelných na důchod. Za účelem určení současné hodnoty tohoto nároku musí vzít orgány Společenství v úvahu škálu faktorů, které zahrnují pravděpodobné časové období, po které se převedený kapitál bude nacházet v rozpočtu Společenství, předpokládaný vývoj profesní kariéry daného úředníka, pravděpodobnost, že mu tyto dotčené dávky budou vyplaceny, a pravděpodobné období, po které budou takové platby prováděny. Je přitom jasné, že tyto faktory závisí zvláště na pohlaví úředníka a na jeho nebo jejím věku v době, kdy byl přijat do důchodového systému Společenství. Na jedné straně je statisticky danou skutečností, že ženy žijí déle než muži. Na druhé straně pravděpodobnost, že osoba, která vstoupí do služby Společenství dlouho před důchodovým věkem, zemře před dosažením tohoto věku, je větší než v případě osoby přijaté do služebního poměru ve věku blízkém tomu, ve kterém on nebo ona budou moci požadovat důchodové dávky. Mimoto taková osoba nechá převedený kapitál k dispozici rozpočtu Společenství déle než úředník bližší důchodovému věku. Jinými slovy takové faktory, jako je délka služby mezi datem přijetí do služby a datem odchodu do starobního důchodu a pravděpodobné období, které je spočítáno na základě statistik, během kterého úředník bude pobírat starobní důchod Společenství, mají přímý vliv na finanční odpovědnost Společenství vůči každému úředníkovi individuálně a řádná finanční správa důchodového systému Společenství vyžaduje tyto faktory vzít v úvahu a řádně vyhodnotit. Rada proto ve svém přepočítávacím vzorci správně

11 – Můj překlad; rozsudek existuje pouze ve francouzštině, jednacím jazyce věci.

zohledňuje pojistně matematické faktory spojené s věkem a pohlavím úředníka.“

Posouzení

Úvodní poznámky

37. Ve svém kasačním opravném prostředku proti tomuto rozsudku M.-L. Lindorfer hlavně tvrdí, že ve výše shrnutých nebo uvedených pasážích Soud nepoužil správně zásadu zákazu diskriminace (s odkazem mimo jiné na článek 141 ES) a správně neodůvodnil závěry, ke kterým dospěl. Tato tvrzení uplatňuje zvláště v souvislosti s každou dotýcnou částí rozsudku. Rada se těmito částmi zabývá souhrnně, přičemž se na prvním místě věnuje argumentu ohledně zákazu diskriminace a zadruhé tvrzené nedostatečnosti odůvodnění.

38. V rámci kasačního opravného prostředku Soudnímu dvoru nepřísluší přezkoumat celou věc nebo i bez návrhu rozebírat ty stránky napadeného rozsudku – s případnou výjimkou těch, které zahrnují otázky veřejného pořádku –, které nejsou navrhovatelem zpochybňovány. Jeho role spočívá naopak v přezkoumání každého předloženého důvodu kasačního opravného prostředku a určení, zda je opodstatněný.

39. V projednávané věci mám určité potíže sledovat striktně tento přístup, a to vzhledem ke způsobu, jakým byly prezentovány argumenty navrhovatelky a odpůrkyně. Zdá se mi vhodnější přeorganizovat v určitém rozsahu důvody kasačního opravného prostředku a přezkoumat, zda navrhovatelka označila nějaká nesprávná právní posouzení nebo vady v odůvodnění na straně Soudu.

40. Teze M.-L. Lindorfer v prvním stupni byla v zásadě ta, že prováděcí pravidla obsahují protiprávní diskriminaci na základě pohlaví, věku a státní příslušnosti (diskriminace v posledně uvedeném ohledu může vyplývat z rozdílného zacházení s jednotlivými národními měnami) a diskriminaci, která vyplývá ze zohlednění věku a platu v odlišné době, v závislosti na použité variantě přepočítávacího vzorce. M.-L. Lindorfer nyní uplatňuje nedostatky v napadeném rozsudku ve vztahu ke každému z těchto důvodů. Budu se jimi zabývat postupně.

Diskriminace na základě pohlaví

41. Ve svém kasačním opravném prostředku M.-L. Lindorfer odkazuje na článek 141 ES

a různé směrnice Rady v oblasti rovného zacházení. Nicméně M.-L. Lindorfer také uplatňuje porušení obecné zásady zákazu diskriminace – neboli zásady rovného zacházení či rovnosti –, na níž založila svou žalobu v prvním stupni.

42. Rovné zacházení je jednou ze základních zásad chráněných právním řádem Společenství a článek 141 ES je jejím speciálním vyjádřením¹². Zásada rovné odměny zakotvená v tomto článku je zjevně relevantní pro argumenty M.-L. Lindorfer, protože starobní důchody představují druh odložené odměny, jelikož jsou vypláceny na základě dřívějšího pracovního vztahu¹³. Ačkoli je přítom pravdou, že stejně jako výše uvedené směrnice i tento článek Smlouvy ukládá povinnosti členským státům, a nikoli orgánům Společenství, jednalo by se zjevně o nepřijatelnou právní nesoudržnost, pokud by orgány mohly uplatňovat takovou diskriminaci, jakou členské státy musí zakázat.

43. Soudní dvůr mimoto v rozsudku Razouk a Beydoun v. Komise¹⁴ uvedl, že „ve vztazích mezi orgány Společenství [...] a jejich zaměstnanci [...], nejsou požadavky, které ukládá zásada rovného zacházení, nikterak omezeny na požadavky vyplývající z [článek 141 ES] nebo ze směrnic Společenství přijatých v této oblasti.“ A ve věci Weiser¹⁵ Soudní dvůr potvrdil, že tato obecná zásada musí být dodržována konkrétně ve vztahu k pravidlům, kterými se řídí převod nároků na starobní důchod do důchodového systému Společenství.

44. Ještě důležitější je v tomto ohledu výslovný požadavek „rovného zacházení [...] bez odkazu na pohlaví“ stanovený čl. 1a odst. 1 služebního řádu¹⁶, ačkoli toto ustanovení nebylo výslovně v řízení dovoláváno.

45. Tvrzená diskriminace je ta, která má vyplývat z používání pojistně matematických faktorů, které vedou ke znevýhodnění žen, protože statisticky ženy žijí průměrně déle než muži.

12 – Viz například rozsudky ze dne 30. dubna 1996, P v. S (C-13/94, Recueil, s. I-2143, bod 18); ze dne 10. února 2000, Deutsche Post (C-270/97 a C-271/97, Recueil, s. I-929, body 56 a 57), a ze dne 13. ledna 2004, Allonby (C-256/01, Recueil, s. I- 873, bod 65).

13 – Viz rozsudek ze dne 23. října 2003, Schönheit a Becker (C-4/02 a C-5/02, Recueil, s. I-12575, body 56 až 59 a uvedená judikatura).

14 – Rozsudek ze dne 20. března 1984 (75/82 a 117/82, Recueil, s. 1509, bod 17); tato zásada byla nedávno potvrzena Soudem v jeho rozsudku ze dne 23. ledna 2003, Hectors v. Parlament (T-181/01, Recueil FP, s. I-A-19 a II-103).

15 – Rozsudek ze dne 14. června 1990 (C-37/89, Recueil, s. I-2395, bod 13).

16 – Viz bod 12 a poznámka pod čarou 5 výše.

46. V článku 83 svého rozsudku měl Soud za to, že tento rozdíl v zacházení je objektivně odůvodněný potřebou zajistit řádnou finanční správu důchodového systému, když jedním z faktorů pro tento účel nezbytných je pravděpodobné období, po které takové platby budou prováděny, které je statisticky delší u žen.

47. Maria-Luise Lindorfer namítá, že neexistuje rovnocenné rozdílné zacházení mezi muži a ženami, pokud jde o příspěvky odečtené od platů aktivních úředníků. Tyto příspěvky přitom také musí být vypočítávány s ohledem na řádnou finanční správu, při zohlednění pojistně matematických hodnocení¹⁷. V důsledku toho řádná finanční správa důchodového systému nemůže vyžadovat rozdílné zacházení mezi úředníky muži a ženami s ohledem na příspěvky ve formě převodů z jiných systémů.

48. S tímto argumentem v podstatě souhlasím.

49. Zprvce potřeba řádné finanční správy, která bere v úvahu pravděpodobné období, po které budou důchody vypláceny, nemůže

sama vyžadovat rozdíl v zacházení s ohledem na převody nároků na starobní důchod. Kdyby rozdílné pojistně matematické hodnoty pro muže a ženy v jakémkoliv věku byly zprůměrovány tak, aby poskytl pojistně matematickou hodnotu stejnou pro obě pohlaví – což se, jak se zdá, děje, pokud jde o úpravy sazeb příspěvků – muži by obdrželi o něco méně dodatečných let započítatelných do důchodu, než mají nyní pro danou převáděnou částku, a ženy by obdržely o něco více, přičemž příjmy a výdaje systému by zůstaly nezměněné¹⁸.

50. Zadruhé, i kdyby mohl by být odůvodněn rozdílný vzájemný vztah mezi příspěvky a dávkami pro muže a ženy na základě rozdílné délky života, takové odůvodnění by se nemohlo použít v souvislosti pouze s jedním z obou druhů příspěvků, ledaže by mohly být prokázány také objektivní rozdíly mezi oběma těmito druhy příspěvků, na základě nichž by odůvodnění platilo pouze pro jeden z nich.

51. Napadený rozsudek pouze připomíná v článku 82, že úředník převádějící nároky na starobní důchod dosažené jinde je

17 — Článek 83 odst. 4 služebního řádu; viz bod 16 výše.

18 — Je pravda, že by mohlo dojít k dočasnému zvýšení nákladů, pokud by bylo zjištěno, že současná pravidla jsou protiprávní; to by však nemělo nic do činění s finanční správou systému, ale vyplývalo by to z toho, že již od počátku nebyla zajištěna jeho řádná právní správa.

v objektivně odlišné situaci od situace úředníka, který přispívá do důchodového systému Společenství na základě zaměstnání v orgánu Společenství. Souhlasím s vyjádřením M.-L. Lindorfer, že toto není dostatečné vysvětlení.

na pohlaví by bylo podle mého názoru zapotřebí vskutku velmi silného důvodu k odůvodnění dotčeného rozdílného zacházení, a já dokonce pochybuji, že toto rozdílné zacházení vůbec je právně odůvodnitelné.

52. Ačkoliv může být pravda, že převody nároků na starobní důchody jsou objektivně rozdílné od příspěvků z platu, ani napadený rozsudek, ani Rada ve svých vyjádřeních neposkytují žádné vysvětlení ohledně toho, jak mohou být tyto rozdíly relevantní, pokud jde o rozlišování mezi situací úředníků mužů a žen.

55. Nejde zde o nepřímou diskriminaci, ale o přímou diskriminaci na základě pohlaví. Jinými slovy jediné kritérium, které rozlišuje mezi členy obou předmětných kategorií, je pohlaví; rozdílné zacházení nevyplývá z jiných charakteristik, které mohou být hlavně nebo převážně, ale nikoli výhradně vlastní osobám jednoho nebo druhého pohlaví.

53. Tudíž skutečnost, že dávky budou pravděpodobně vypláceny ženám po delší období než mužům, nepředstavuje, ani z pohledu nezbytnosti řádné finanční správy důchodového systému, dostatečné odůvodnění pro použití pojistně matematických faktorů na základě pohlaví pouze ohledně převodů nároků na starobní důchod, a závěr Soudu v tomto ohledu tedy nelze přijmout.

56. V souladu s judikaturou Soudního dvora nepředstavuje rozdílné zacházení na základě pohlaví protiprávní diskriminaci, jestliže je „odůvodněné objektivními faktory bez vztahu k jakékoliv diskriminaci na základě pohlaví“¹⁹. Tak tomu přitom může být zjevně pouze tehdy, je-li diskriminace nepřímá a nikoli pokud je již svou povahou založena na pohlaví²⁰.

54. Mimoto vzhledem k velmi jasnému požadavku rovného zacházení bez ohledu

19 — Viz například rozsudek ze dne 9. února 1999, Seymour-Smith a Perez (C-167/97, Recueil, s. I-623, body 60 a 65).

20 — Viz rovněž mé stanovisko ve věci Schnorbus, body 30 a násl. (rozsudek ze dne 7. prosince 2000, C-79/99, Recueil, s. I-10997).

57. V daném případě, a jak rozhodl Nejvyšší soud Spojených států amerických ve věci *Manhart*²¹ za okolností v mnoha ohledech srovnatelných s okolnostmi v projednávané věci, „nelze říci, že pojistně matematické rozlišování založené plně na pohlaví je ‚založeno na jiném faktoru než pohlaví‘. Pohlaví je přesně tím, na čem se toto rozlišování zakládá“.

58. Nejvyšší soud zdůraznil, že případy této povahy zahrnují zevšeobecnování, které je „nesporně pravdivé: ženy jako kategorie žijí déle než muži. [...] Je však rovněž pravda, že všichni jednotlivci v příslušných kategoriích nesdílejí charakteristiku, která odlišuje průměrného představitele dané kategorie. Mnoho žen nežije tak dlouho jako průměrný muž a mnoho mužů přežije průměrnou ženu“²².

59. Jinými slovy diskriminace projednávaného druhu tkví v tom, že jednotlivcům se přičítají průměrné charakteristiky kategorie, ke které náležejí. Ve vztahu k jednotlivci si nemyslím, že takové průměrné charakteristiky lze z jakéhokoli hlediska označit za „objektivní“. K čemu lze mít v takové diskriminaci výhrady (a co je tudíž zakázané), je

použití charakteristik extrapolovaných z kategorie na jednotlivce, na rozdíl od užívání charakteristik, které opravdu rozlišují jednotlivce od ostatních a které mohou odůvodnit rozdílné zacházení.

60. Aby byla taková diskriminace zasazena do širšího kontextu, může být prospěšné představit si situaci, ve které (jak je zcela možné) statistiky mohou ukázat, že členové jedné etnické skupiny žijí v průměru déle než členové jiné takové skupiny. Zohlednit tyto odlišnosti při určování vzájemného vztahu mezi příspěvky a nároky v rámci důchodového systému Společenství by bylo naprosto nepřijatelné a nezdá se mi, že použití kritéria pohlaví spíše než etnického původu může být přijatelnější²³.

61. Abychom se vrátili k pojetí důchodů jako odložené odměny, nemohlo by být v žádném případě přijatelné vypracovat tabulky znázorňující průměrnou délku trvání služby v orgánech Společenství oddělené pro muže a ženy a platit vyšší mzdy příslušníkům jednoho pohlaví než druhého pod záminkou, že by jinak obdrželi za celé období své kariéry menší odměnu než příslušníci druhého pohlaví. To by nejenom nespravedlivě dis-

21 — Los Angeles Department of Water and Power v. *Manhart* (1978) 435 US, s. 702, 712 a 713.

22 — Tamtéž, s. 707 a 708.

23 — Jsem si vědom, že takový přístup by měl další zpochybnitelný rys spočívající v tom, že určení příslušnosti jednotlivce k etnické skupině by bylo vysoce svévolné; příklad však zůstane platný, i když odhlédneme od tohoto aspektu.

kriminovalo mezi jednotlivci na základě průměrných hodnot jejich kategorií, ale došlo by i k narušení zásady stejné odměny za stejnou práci. Přitom odůvodnění, kterým se vysvětluje rozdílné zacházení týkající se převodů – odložených odměn – do důchodového systému Společenství je velmi podobné.

62. Je pravda, že určité předpisy Společenství, které zakazují nerovné zacházení ve zvláštních oblastech, vylučují z tohoto zákazu určité konkrétní druhy zacházení. Mezi uvedenými předpisy směrnice 86/378 povoluje rozdílné zacházení, pokud jde o převody nároků na starobní důchod ve vztahu k dávkově definovaným důchodovým systémům financovaným shromažďováním kapitálu²⁴.

63. Nicméně, i kdyby sama tato směrnice byla použitelná – je určena členskými státy a použije se na profesní systémy sociálního zabezpečení –, tato výjimka by nemohla být použitelná, protože důchodový systém Společenství není financovaný shromažďováním kapitálu.

24 – Viz výše uvedené body 8 a 10.

64. V každém případě se mi zdá, že zákaz diskriminace na základě pohlaví je tak základní²⁵, že jakékoliv výjimky k němu musejí být formulovány velice přísně a mohou se použít pouze v těch omezených oblastech, pro které jsou výslovně stanoveny. V projednávané věci na rozdíl od situace podle směrnice 86/378 není takové výslovné povolení dáno a ani neexistuje jakékoliv odůvodnění stanovené prováděcími pravidly.

65. Nemohu konečně souhlasit s názorem Rady, že odstranění rozdílů v zacházení dotčených v projednávaném případě by vedlo k diskriminaci vůči mužům, protože úředníci mužského pohlaví ve starobním důchodu by jako kategorie obdrželi menší celkovou částku kvůli svému kratšímu životu, než obdrží úřednice ženského pohlaví ve starobním důchodu za stejnou převáděnou částku do systému Společenství (pokud předpokládáme, že všechny ostatní faktory jsou stejné).

25 – Viz například čtvrtý bod odůvodnění směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 303, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79): „Právo všech osob na rovnost před zákonem a ochrana před diskriminací představují všeobecné právo uznané Všeobecnou deklarací lidských práv, Úmluvou OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, pakty OSN o občanských a politických právech a o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jejichž [jejichž] signatáři jsou všechny členské státy.“

66. Toto odůvodnění, pokud by bylo platné, by nejprve muselo být také použito na příspěvky odečtené od platu pracujících úředníků – jejich procentní sazba by musela být vyšší pro zaměstnance ženského pohlaví – a to není podle mého názoru tím, co Rada zamýšlela.

67. Co je nicméně významnější – a zdá se být základním nedorozuměním jak u argumentace Rady, tak patrně i v napadeném rozsudku – je to, že Rada směšuje náklady systému s nároky příjemce.

68. Je nepopíratelné, že konečné náklady na vyplácení důchodu (na rozdíl od vyplacení paušální částky při odchodu do důchodu, což je možnost, která v systému Společenství není dostupná) zvyšuje délka příjemcova života. Jelikož ženy žijí průměrně déle než muži, je pravděpodobné, že jako kategorie budou pro důchodový systém představovat větší náklady. Nicméně pro každého příjemce jakéhokoli pohlaví je starobní důchod doživotní. Jeho hodnota plně závisí na jeho týdenní, měsíční nebo roční výši a celým jeho účelem je poskytnout příjemci určitou úroveň pravidelného příjmu tak dlouho, dokud bude příjemce²⁶ žít. Celková částka vyplá-

cená ke dni úmrtí příjemce je v tomto ohledu zcela irelevantní.

69. V důsledku toho docházím k názoru, že sporná ustanovení prováděcích pravidel Rady diskriminují na základě pohlaví a nemohou být odůvodněna. Porušují jak obecnou zásadu rovnosti, tak i její konkrétní vyjádření v zásadě na rovnou odměnu a v požadavku rovného zacházení bez ohledu na pohlaví stanoveném čl. 1a odst. 1 služebního řádu; původní námitka protiprávnosti vznesená M.-L. Lindorfer by tedy měla být v tomto ohledu přijata.

70. Nicméně bych chtěl nakonec upřesnit, že výše uvedená analýza se týká služebního řádu a důchodového systému Společenství. I když řada uvedených úvah je obecně použitelná, nemůže být vyloučeno, že povědou za jiných podmínek k odlišným závěrům. Vnitrostátní důchodové systémy podléhají pravidlům uvedených směrnic, a nikoli pravidlům služebního řádu a jsou pravděpodobně financovány odlišně od systému Společenství; moje analýza tady nemůže dle mého názoru zpochybnit například rozsudek ve věci Coloroll²⁷ nebo Neath²⁸. Ještě vzdálenější projednávanému případu je pod-

27 — Rozsudek ze dne 28. září 1994 (C-200/91, Recueil, s. I-4389).

28 — Rozsudek ze dne 22. prosince 1993 (C-152/91, Recueil, s. I-6935).

26 — A popřípadě jeho nebo její pozůstalý manžel nebo manželka.

nikání v oblasti pojištění motorových vozidel a životního pojištění, kde mohou hrát úlohu velmi odlišné faktory.

systému Společenství ženou ve věku 35 let by vedlo k teoretickému důchodu 9 032 eur, zatímco stejná částka převedená ženou ve věku 55 let by vedla k teoretickému důchodu 6 664 eur³¹.

Diskriminace na základě věku

71. Žalobní důvod M.-L. Lindorfer se týká užití pojistně matematických hodnot, které jsou vždy vyšší, a tudíž méně výhodné pro starší úředníky²⁹ a je srovnatelný s otázkou diskriminace na základě pohlaví, kterou jsem se zabýval výše.

72. Účinkem zvyšování pojistně matematických hodnot v závislosti na věku je to, že pro stejnou částku převedenou do systému Společenství ze stejného vnitrostátního systému a při stejných ostatních faktorech, jako je pohlaví a platová třída, bude staršímu úředníkovi započítáno méně dodatečných let na starobní důchod, a tudíž ve výsledku menší starobní důchod než mladšímu úředníkovi. Například při použití dotčených pojistně matematických hodnot a vzorce uvedeného v čl. 10 odst. 3 sporných prováděcích pravidel³⁰, převod 100 000 eur do

73. V bodě 83 svého rozsudku měl Soud za to, že takové rozdílné zacházení je odůvodněné hlavně faktory, které mají přímý vliv na finanční odpovědnost Společenství vůči každému úředníkovi dotčenému osobně, jež řádná správa velí zohlednit. Jeho odůvodnění k tomuto bodu vyplývá z úvah v bodě 82, podle nichž úředník, který převádí kapitál do systému Společenství, je v situaci objektivně odlišné od situace úředníka, který přispívá z důvodu zaměstnání u orgánu Společenství.

74. Námitky M.-L. Lindorfer se do značné míry překrývají s těmi, které vznesla s ohledem na diskriminaci na základě pohlaví: Soud neovvětlil, jakým způsobem byly výše uvedené faktory relevantní, nebo pokud byly relevantní, jakým způsobem mohlo být provedeno objektivní rozlišení

29 — Viz body 18 a 19 výše.

30 — Tamtéž.

31 — Zaokrouhлено na nejbližší celé číslo; pojistně matematické hodnoty jsou 11,071 pro ženu ve věku 35 let a 15,007 pro ženu ve věku 55 let. Nominální starobní důchod by samozřejmě potom musel být převeden na léta započítatelná na starobní důchod v souladu s druhou částí vzorce, ale počáteční výpočet ukazuje rozdíl mezi oběma výsledky, když všechny ostatní proměnné jsou stejné.

mezi příspěvky provedenými převody kapitálu a mezi příspěvky provedenými stržením z platu, jsou-li pojistně matematické hodnoty používané pouze pro výpočet nároků vyplývajících z převodů.

75. Těmito výhradami jsem se již zabýval ve vztahu k úvahám odůvodňujícím diskriminaci na základě pohlaví a v mnoha ohledech je moje analýza ohledně otázky diskriminace na základě věku srovnatelná.

76. Nejprve je třeba zdůraznit, že s úředníky všech věkových kategorií je zacházeno stejně, pokud jde o příspěvky na starobní důchod ve formě srážek z platu. Pokud by rozdílné zacházení vzhledem k věku mělo být odůvodněno v případě převodů do systému Společenství, muselo by být tedy prokázáno, že zde je objektivní rozdíl mezi takovými převody a příspěvky z platu.

77. Faktory uvedené v odůvodnění rozsudku Soudu jsou i) pravděpodobné časové období, po které se převedený kapitál bude nacházet v rozpočtu Společenství; ii) předpokládaný vývoj profesní kariéry daného úředníka; iii) pravděpodobnost, že mu dotčené dávky budou vyplaceny, a iv) pravděpodobné období, po které takové platby budou prováděny.

78. Z těchto čtyř faktorů jsou iii) a iv) zjevně spojeny s pravděpodobnou délkou života, jak se odráží v matematicko pojistných hodnotách, a jsou relevantní pro zhodnocení rozsahu budoucí odpovědnosti systému Společenství. Napadený rozsudek však neobsahuje žádný údaj, který by vysvětloval, proč by mohly být relevantní, co se týče převodů, a ne pokud jde o příspěvky odečtením z platu; zdá se mi přitom pochybné, že by takové odlišení mohlo mít objektivní, a nikoli politické důvody.

79. Pravděpodobný kariérní postup úředníka [ii]) je opět faktorem, který může být relevantní pro celkové náklady na starobní důchod, který nakonec bude vyplacen, neboť tento starobní důchod představuje procentní podíl z posledního platu. Nicméně není zřejmé, že budou-li všechny ostatní faktory pro výpočet převodu stejné³², úředník přijatý ve starším věku zpravidla dosáhne vyššího konečného platu. Naopak to bude možná spíše mladší úředník, který z důvodu delší profesní kariéry dosáhne vyššího platu, a tudíž obdrží vyšší důchodové dávky. A skutečnost, že delší kariéra znamená více příspěvků ve formě srážek z platu, je nerelevantní ve vztahu k zacházení s příspěvky ve formě převodu z vnitrostátních důchodových systémů, neboť počet let započítatelných do starob-

32 – Vzhledem k tomu, že pojistně matematické hodnoty rozlišují pouze na základě věku, přičemž faktory jako platová třída při nástupu do funkce budou ve výpočtu zohledněny později.

ního důchodu určených na základě prvně uvedených příspěvků je zcela nezávislý na počtu dodatečných let započitatelných na důchod určeném na základě posledně uvedených příspěvků.

80. Nakonec odkaz na pravděpodobnou délku doby, během které převedený kapitál bude v rozpočtu Společenství [i]), se mi zdá problematický. Při neexistenci penzijního fondu je obtížné uvažovat o kapitálu, který zůstává v rozpočtu, v němž příjmy a výdaje musí být v rovnováze³³ a který podléhá základní zásadě „ročního rozpočtu“, která vyžaduje především to, aby příjmy a výdaje byly určeny na ročním základě³⁴.

81. Nicméně je třeba uznat, že na jedné straně nárok na důchod převedený do rozpočtu Společenství je opravdovým příjmem, na rozdíl od pouhé úspory výdajů, jako je tomu u příspěvků z platu, a že na druhé straně požadavky na vyrovnaný rozpočet a zásada ročního rozpočtu nejsou natolik omezující, aby zcela zabránily převádění částek z jednoho roku do druhého³⁵. Je tu proto určitý kapitál, který může být

investován a převeden, takže může být logické počítat s tím, že zaplacené částky mají zůstat v rozpočtu po více či méně dlouhou dobu.

82. Ačkoli je snad možné zpochybnit odůvodnění Soudu podrobnější finanční analýzou, nedomnívám se, že lze říci, že M.-L. Lindorfer se to podařilo.

83. Krom toho považuji za nezbytné vzít v úvahu povahu diskriminace na základě věku a jejího zákazu ve srovnání s diskriminací na základě pohlaví.

84. Pohlaví je binární kritérium, zatímco věk je bod na stupnici. Diskriminace na základě pohlaví založená na pojistné matematických tabulkách je tudíž krajně příkrou formou diskriminace, která zahrnuje velmi hrubá zevšeobecnění, zatímco diskriminace na základě věku může být odstupňovaná a spočívat na jemnějším zevšeobecnění.

33 — Článek 268 ES.

34 — Článek 6 a následující platného finančního nařízení [nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002 (Úř. věst. L 248, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 74)] a odpovídající ustanovení, zvláště čl. 1 odst. 2 a 6 finančního nařízení ze dne 21. prosince 1977 (Úř. věst. L 356, s. 1).

35 — V roce 2004 činil například přebytek z předchozího finančního roku 5,7 miliardy eur.

85. Navíc v právu a obecně ve společnosti je na rovné zacházení bez ohledu na pohlaví

v současnosti nahlíženo jako na základní a prvořadou zásadu, která musí být dodržována a používána, kdykoliv je to možné, zatímco myšlenka rovného zacházení bez ohledu na věk je předmětem četných omezení a výjimek, jako jsou věkové hranice různého druhu, často právně závazné, které jsou považovány nejen za přijatelné, ale také za skutečně žádoucí, a někdy i základní.

86. Věk je zvláště kritériem vlastním důchodovým systémům a některé rozdíly podle věku jsou v tomto kontextu nevyhnutelné.

87. V právu Společenství zákaz diskriminace na základě věku nejenže podléhá výrazně početnějším podmínkám a omezením než v případě diskriminace na základě pohlaví, ale představuje rovněž mnohem novější jev.

88. Zatímco zásada rovné mzdy za stejnou práci pro muže a ženy byla stanovena již v roce 1957 článkem 119 původní Smlouvy o EHS (nyní článek 141 ES), první odkaz na diskriminaci na základě věku byl ve smlouvách učiněn v článku 6a Smlouvy o ES (nyní

článek 13 ES), vloženém v roce 1997 Amsterodamskou smlouvou, která vstoupila v platnost v roce 1999. Toto ustanovení se ostatně omezuje na to, že opravňuje Radu k přijímání vhodných opatření k boji proti diskriminaci mimo jiné na základě věku.

89. Dne 27. listopadu 2000 byla přijata směrnice o rovném zacházení v zaměstnání a povolání³⁶, která stanoví obecný zákaz diskriminace mimo jiné na základě věku v zaměstnání a povolání, ale s mnohými omezeními³⁷. Dne 7. prosince téhož roku článek 21 Charty základních práv Evropské unie, slavnostně vyhlášené v Nice Parlamentem, Radou a Komisí³⁸, zakázal jakoukoliv diskriminaci na základě jakýchkoliv důvodů, mimo jiné věku. A konečně dne 1. května 2004 byl konkrétní zákaz diskriminace na základě věku zahrnut do služebního řádu³⁹.

90. Nicméně připomínám, že napadené rozhodnutí bylo přijato dne 3. listopadu 2000⁴⁰,

36 — Uvedená v poznámce 25.

37 — Zvláště čl. 6 odst. 2 umožňuje členským státům „stanovit, že v systémech sociálního zabezpečení v zaměstnání nepředstavuje stanovení věkových hranic pro přijetí nebo pro nárok na dávky v důchodu nebo invaliditě, včetně stanovení různých věkových hranic pro zaměstnance nebo skupiny či kategorie zaměstnanců v těchto systémech, a používání věkových kritérií při pojistné matematických výpočtech v souvislosti s těmito systémy diskriminaci na základě věku, pokud nepovede k diskriminaci na základě pohlaví“.

38 — Úř. věst. C 364, s. 1; článek 21.

39 — Viz poznámka 5 výše. To následovalo mimo jiné po upuštění od věkových omezení v přijímání do funkce v roce 2002, v návaznosti na výhrady evropského veřejného ochránce práv.

40 — Viz bod 26 výše.

a tudíž předchází datu tří naposled zmíněných opatření.

napadený rozsudek měl být v tomto ohledu zrušen. Nicméně by nemělo být považováno za jisté, že současný systém nelze zpochybnit na základě jasného zákazu diskriminace na základě věku, nyní obsaženého ve služebním řádu.

91. Ve světle výše uvedených úvah jsem toho názoru, že M.-L. Lindorfer identifikovala některé nedostatky ve sledu úvah Soudu ohledně odůvodněnosti rozdílu v zacházení podle věku, který je nepochybně přítomen ve výpočtu převáděných nároků na starobní důchod. Zvláště se zdá obtížným odůvodnit tento rozdíl na základě očekávaného kariérního postupu úředníka, pravděpodobnosti, že mu dávky budou vypláceny, nebo pravděpodobné doby, po kterou budou tyto dávky vypláceny.

Diskriminace na základě státní příslušnosti

92. Nicméně si nemyslím, že co se týče pravděpodobné doby, po kterou převedený kapitál zůstane v rozpočtu Společenství, M.-L. Lindorfer prokázala, že odůvodnění je neobhájitelné, ačkoliv o něm přetrvávají určité pochyby.

94. Pokud automatické použití – v každém z případů – výhodnějšího z obou vzorců pro přepočítání [varianty i) a ii)] systematicky vede k vyšší „hodnotě peněz“ v případě přepočtu z některých národních měn než z jiných, z toho vyplývající diskriminace by byla založena na státní příslušnosti. Ačkoliv ne všichni úředníci, kteří převádějí částky z dané měny, budou mít státní příslušnost státu, o jehož měnu jde, je tu zjevně vysoká pravděpodobnost, že tomu tak bude ve velké většině případů.

93. Vzhledem k tomuto možnému odůvodnění, jakož i skutečnosti, že zákonný zákaz jakékoli diskriminace na základě věku nebyl v době napadeného rozhodnutí stanoven tak jasně, jak je tomu nyní, nemám za to, že by

95. V prvním stupni M.-L. Lindorfer předložila srovnávací tabulky, kterými zamýšlela prokázat takovou diskriminaci. Rada popírala správnost nebo relevanci uvedených údajů a písemně odpověděla na otázky Soudu v tomto ohledu.

96. Na tomto základě Soud shledal, že dotčené tabulky vykazují nesoudržnosti, že zahrnují situace v mnoha ohledech nesrovnatelné se situací M.-L. Lindorfer, a že tudíž nejsou relevantní. Poukázal také na to, že výkyvy směnných kurzů, v nichž tkví původ předmětného rozdílného zacházení, jsou faktory mimo kontrolu Společenství.

97. Maria-Louise Lindorfer tvrdí, že Soud vyvodil nesprávné závěry ze skutkového stavu, a že jeho úvahy jsou tudíž chybné. Její srovnání se skutečným případem španělského úředníka by nemělo být přehlíženo z důvodu rozdílů ve věku, pohlaví a platové třídě. Toto srovnání se naopak vyznačuje takřka shodnou pojistně matematickou hodnotou a takřka shodnou převedenou částkou. Soud krom toho nepřihlédl k pozoruhodným výsledkům, které vypočítala, k nimž vede převod stejné částky z jiných měn.

98. Kloním se k tomu, abych souhlasil se Soudem v tom smyslu, že dotčené tabulky vzhledem k tomu, že používají proměnné parametry, neukazují jasně existenci nebo rozsah rozdílného zacházení.

99. Na druhé straně by mohlo být míněno, že Soud, jakožto konečný arbitř ve sporech

skutkové povahy, měl analyzovat údaje důkladněji, jelikož ty dozajista budí dojem takového rozdílného zacházení.

100. Mimoto se mi zdá, že některá ustanovení upravující variantu i) mohou být sporná. Například pokud příspěvky do vnitrostátního systému byly provedeny mezi lety 1985 a 1995, proč by měly být brány v úvahu směnné kurzy z období mezi rokem 1972 a 1984? Zdá se krom toho *prima facie* obtížné odůvodnit – zvláště ve vztahu ke kritériu řádné finanční správy – pravidlo, podle něhož (jako v případě španělského úředníka vylíčeném M.-L. Lindorfer), pokud je počet dodatečných let započítatelných na starobní důchod v systému Společenství následkem použití průměrného směnného kurzu vyšší než počet let přispívání do vnitrostátního systému, odpovídající přebytečná část převedené částky je po přepočtu prostě proplacena dotčenému úředníkovi.

101. Nicméně i když M.-L. Lindorfer označila vady v metodách pro přepočítávání, jejichž následkem je to, že úředníci, kteří převádějí částky v některých měnách, obdrží vyšší „hodnotu peněz“ než ti, kteří provádějí převod z jiných měn, a i když tyto vady

nebyly Soudem přezkoumány natolik podrobně, jak měly být, nemyslím si, že byla identifikována právně postižitelná diskriminace.

102. Jak jsem zdůraznil výše⁴¹, varianta i) je pro dotyčného úředníka výhodná, pokud během období přispívání měna vnitrostátního systému ztratila na hodnotě vůči euru (nebo dříve belgickému franku), a varianta ii) je výhodná, pokud národní měna získala na hodnotě. Lze dodat, že ani jedna z variant není výhodná nebo nevýhodná, pokud hodnota zůstala neměnná. Možnost výběru (nebo v praxi automatické použití výhodnější varianty) znamená, že každý úředník má právo na lepší z obou dostupných možností.

103. Podstatou diskriminace je, že se stejnými situacemi je zacházeno odlišně nebo že s odlišnými situacemi je zacházeno stejně bez objektivního a relevantního odůvodnění⁴². Nicméně aby diskriminace mohla být napadena, musí být podle mého názoru prokázáno, že některá ze stran byla v důsledku tohoto zacházení znevýhodněna.

104. V projednávaném případě samotná skutečnost, že pro M.-L. Lindorfer by byla horší varianta i) a pro španělského úředníka, jehož případ srovnává se svým vlastním, by byla horší varianta ii), ukazuje na jedné straně, že vskutku existuje objektivní a relevantní rozdíl mezi jejich oběma situacemi, a že na druhou stranu ani jeden z nich si nemůže stěžovat, že byl znevýhodněn, jelikož oběma se dostalo nejvýhodnějšího zacházení.

Určení věku a platu v různých časových obdobích

105. Nakonec M.-L. Lindorfer zpochybňuje to, jak Soud naložil s jejím argumentem, podle něhož užívání dvou variant pro výpočet ekvivalentu v eurech částky, která má být převedena z jiné měny, způsobilo neodůvodněnou diskriminaci, protože varianta i) používá věk a plat úředníka ke dni jmenování do funkce, zatímco varianta ii) používá věk a plat ke dni skutečného převodu. V tomto posledně uvedeném případě věk a pojistné matematická hodnota (H) jsou nutně vyšší a plat (P) může být vyšší, což konečný výpočet ovlivňuje směrem dolů.

106. Ačkoliv M.-L. Lindorfer, jak se zdá, tvrdí, že napadený rozsudek se tímto argumentem nezabýval, Rada uvádí, že tak Soud učinil v bodě 89, když zdůraznil, že ve

41 — V bodě 24.

42 — Jak připomíná napadený rozsudek v bodě 64.

variantě i) je jednoduchý úrok 3,5 % ročně odečten od převáděné částky za období od data jmenování úředníka do funkce do dne skutečného převodu (s výjimkou období, během kterého částka nebyla revalorizována nebo zvýšena o úroky v rámci původního vnitrostátního systému)⁴³, zatímco pokud se použije varianta ii), tento úrok odečten není.

Závěrečné úvahy

107. Zcela zřejmě, pokud tomu tak je, znevýhodnění, které v posledně uvedeném případě působí odkaz na vyšší pojistně matematickou hodnotu, a případně na vyšší plat, je přinejmenším značně zmírněno, a může se dokonce stát výhodou. Ačkoliv se mi nezdá ze znění čl. 10 odst. 2 až 4 prováděcích pravidel zřejmé, že úrok je odečítán pouze ve variantě i), toto zjištění Soudu bylo založeno na prohlášení Rady v odpovědi na písemnou otázku a nezdá se, že by bylo jako takové M.-L. Lindorfer zpochybňováno.

108. Za těchto okolností docházím k závěru, že M.-L. Lindorfer neoznačila v napadeném rozsudku žádné vady týkající se údajné diskriminace vyplývající ze skutečnosti, že věk a plat jsou ve variantách i) a ii) určovány v odlišných okamžicích.

109. Došel jsem tudíž k závěru, že napadený rozsudek je založen na nedostatečném odůvodnění v rozsahu, ve kterém shledal, že nejde o diskriminaci na základě pohlaví, a měl by být v tomto rozsahu zrušen.

110. Věc byla celá projednána, a stav řízení je tudíž takový, že Soudní dvůr může sám rozhodnout v souladu s článkem 61 svého statutu. Měl by proto přijmout důvod M.-L. Lindorfer týkající se protiprávnosti prováděcích pravidel Rady v rozsahu, v němž použití pojistně matematických hodnot má za následek diskriminaci na základě pohlaví, a v důsledku toho zrušit napadené rozhodnutí.

111. Podle čl. 69 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora se účastníku řízení, který neměl ve věci úspěch, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch požadoval. M.-L. Lindorfer požadovala náhradu nákladů řízení vzniklých v řízení v prvním stupni i v rámci kasačního opravného prostředku.

43 — Viz bod 18 výše.

Závěry

112. Jsem tudíž toho názoru, že Soudní dvůr by měl:

- zrušit rozsudek Soudu ze dne 18. března 2004, Lindorfer v. Rada (T-204/01), v rozsahu, v němž žalobu zamítl s odůvodněním, že se nejedná o zakázanou diskriminaci na základě pohlaví;
- prohlásit čl. 10 odst. 3 obecných prováděcích pravidel k čl. 11 odst. 2 přílohy VIII služebního řádu úředníků Evropských společenství, přijatých Radou dne 13. července 1992, za neplatný v rozsahu, v němž upravuje použití odlišných pojistně matematických hodnot v závislosti na pohlaví;
- zrušit napadené rozhodnutí Rady ze dne 3. listopadu 2000;
- uložit Radě Evropské unie náhradu nákladů řízení vynaložených v řízení před Soudem a před Soudním dvorem.